

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Decimaquarta. Agitur de Christi Domini conceptione, cuius purissimum Mariæ sanguinem in eius vtero materiam extitisse ostendimus; variaque huius sacerrimæ Conceptionis sacramenta aperimus
in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

HOMILIA XIV.

Agitur de Christi Domini conceptione, cuius purissimum Maria sanguinem in eius utero materiam extitisse ostendimus: variaque huius sacerrime conceptionis sacramenta aperimus in illa verba: Ecce concipies, & paries: quae ad mores etiam informandos conuertimus.

ACRA commemorant eloquia libr. 3. Reg. quod cum Elias infestissima Iezabelis persecutione oppressus in spelunca quadam iaceret, Dominus ad

137. 19. eum loquutus est dicens: Egrede, & sta in monte coram Domino: ut autem Elias melius melius agnosceret, quando Dominus transfret, dixit ei: Spiritus grandis, & fortis, subvertens montes, & conterens petras ante Dominum: non in spiritu Dominus, post spiritum commotio: non in commotione Dominus, & post commotionem ignis: non in igne Dominus, & post ignem sibilus aurae tenuis: & tunc aduenit Dominus. ecce tibi Verbi incarnationem, necnon Christi conceptionem adamussim delineatam: nam in primis missus fuit à Deo Angelus Gabriel, qui iure vocari meretur: Spiritus grandis, & fortis, subvertens montes, & conterens petras: cum ipse esset, qui Sodomam, & reliquas ciuitates (quae regio erat in Palæstina, & Arabia) penitus subuerterat, atque in cineres & fauillas, copiosissimas illas ciuitates redegerat: at non in spiritu Dominus: hoc est, non statim atque ipiritus Angelicus Mariam saluauit, Dominus in Virginem per carnis assumptionem venit: subdit sacer textus: & post spiritum commotio: ecce commotione, turbationem Mariae: turbata est in sermo-

ne eius, sed non in commotione Dominus: cum in hac turbatione, Verbi diuini incarnatio celebrata non fuerit. subiungit deinde: & post commotionem ignis. ecce diuini spiritus (qui ab Ambrosio dicitur: fons virtutis, ignis, charitas, & spiritalis virtus) accendentem amorem, ac coelestem virtutem, Mariam fecundantem ad Christi generationem: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. sed non in igne Dominus, nec enim tunc Virgo filium concepit, sed diuina virtute operante virgineus eius thalamus ad Christi conceptionem dispositus, ac praeparatus magis fuit iuxta illud: Spiritus sancto cooperante praeparasti, tandem ait: & post ignem sibilus aurae tenuis: sanè in hoc sibilu Dominus aduenit; quis enim quales suauior zephyrus, qui mitior sibilus aurae tenuis, quis respirationis flatus fragrantior, quam ille, quo Maria facta verba illa formauit: Ecce ancilla Domini: in hoc Mariano sibilu descendit Dominus de sinu Patris ad uterum Matris, & in momento Verbum caro factum est. Nec enim existimare fas est formationem corporis Christi per multos dies, ut in nobis, durasse: ut enim docuit D. Augustinus, quadraginta dies natura spectat ad introductionem animae in corpus; in primis sex, materia similitudinem lactis habet, in nouem sequentibus sanguinis formam inducit, in duodecim postmodum coagulatur, & consolidatur, dicente Iob: Nonne sicut lac multasti me, & sicut caseum me coagulasti: tandem in decem, & octo dies postremos, corpus illud organizatur, & cum plenè dispositum est, anima ei à suo Creatore infunditur, ut idem testatur Iob dicens: pelle, & carne vestisti me, ossibus, & nervis compegisti me, vitam, & misericordiam tribuisti mihi. non ita per temporis intervalla, prout in reliquis infantibus contingit, sed in momento sacratissimum Christi corpus in utero matris formatum fuit, ut his verbis egregiè docuit D. Damascenus: Non ita, ut paulatim tacitiue incrementis figura corporis absolueretur, sed vno, eodemque momento perfi-

D. Ambr. in Hymno, Verbi Creator.

Luca 1.

Eccles Rom. in quadam orat.

Ioan. 1.

D. Aug. lib. 83. q. 56.

Iob. 10.

Ibid.

D. Basil. homil. 25. de huma. Christi gen.
 perficeretur. Non dissimilia sunt verba D. Basilij: *Hinc deprehendere licet, quod non secundum modum carnis, constitutio Domini fuit: conceptum namque illico perfectum, non per intervalla paulatim formatum, ut plane verba declarant, non enim dicit, quod in ea conceptum est, sed quod in ea natum est.*

D. August.
 Ac tandem Sanctus Thomas instantaneam Christi aie fuisse conceptionem propter virtutem agentis infinitam, scilicet Spiritus sancti, per quem Christi corpus fuit formatum: tanto enim aliquid agens citius materiam disponit ad debitam formam, quanto maioris virtutis est: unde agens infinita virtutis instanti, cum vult, materiam disponit. neque huic veritati refragatur D. August. ut quidam perperam putarunt, aniam lumen-tes ex illis verbis, quae habentur libr. 83. quaestionum: *Non absurde quadraginta sex annis dicitur fabricatum templum, quod corpus Christi significabat, ut quot anni fuerunt in fabricatione Templi, tot dies fuerunt in corporis Domini perfectione: igitur quadraginta sex dierum spatio (iuxta Augustini sententiam) Christi corpus formatum fuit.* at S. Doctor se ipsum explicuit libr. 4. de Trinitate his verbis: *Dixerunt Iudaei: quadraginta sex annis aedificatum est templum, & quadragesies sexties semel sunt ducenti septuaginta sex, qui numerus dierum complet nonem menses, & sex dies, qui tanquam decem menses parientibus feminis imputantur; non quia omnes ad sextum diem post novem menses perveniunt, sed quia ipsa perfectio corporis Domini, tot diebus ad partum perducta comparitur, sicut a maioribus traditum suscipiens Ecclesiae custodit auctoritas.* Vult ergo D. Augustinus, corpus Domini usque ad partum perfectum esse, non 46. diebus solum, sed multiplicatis per senarium numerum: sic autem multiplicati dies sunt 276. id est, novem menses, & sex dies, qui a vigesimo quinto Martij die, quo Christus est conceptus, usque ad vigesimum quintum diem Decembris, quo est ortus, computantur. verborum itaque Augustini sensus est: quot anni fuerunt in fabrica-

Idem Aug.

tionis templi, scilicet quadraginta sex, tot dies, scilicet, quadraginta sex multiplicati per senarium, fuerunt in perfectione corporis Domini usque ad partum: non igitur loquitur de perfectione corporis in ipsa conceptione, de qua nos agimus, sed de perfectione usque ad Virginis partum. Hinc inferre licet, adeo Christo infanti placuisse in utero Virginis delitescere, ut cum aliorum infantium corpora a materno utero egrediantur ante octavum mensem post perfectam eorum conceptionem, Christus tamen Dominus ex virginico thalamo egressus fuerit post novem menses, & sex dies ab instanti suae conceptionis; natus enim fuit post eius animationem decimo mense, iuxta illud Sapientiae: *Decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine:* itaque magna celeritas in conceptione, & formatione corporis Christi causa existit, ut maioris temporis spatio, quam reliquorum infantium, corpus eius animatum in utero Virginis latuerit. Conceptit autem B. Virgo Christum Dominum in parvissima quantitate, ut sub metaphora vngulae expressit illam dicens: *Quasi vngula vaporum habitationem meam.* Dioscorides lib. 2. cap. 8. praeter quam tradit vngulam non compatere, nec ad manus hominum venire, donec aquarum stagna, in quibus moratur, deficiant, quod egregie praefigurat B. Virginem in mundo non comparuisse, donec ex regali eius prosapia defecerunt Reges, & Patriarchae adeo, ut ad humilem fabri lignarium eius prosapia descendisset, praeter hoc (inquam) refert etiam, vngulam esse concilium parvum, quod quia instat vnguis est, vngula vocitatur, in cuius concavitate parvus pisciculus delitescit; quare beata Virgo tum propter clausuram virginittatis, tum etiam quia Christum Dominum adeo in parva quantitate concepit, ut vix humanus intuitus illum videre posset, ut testatur Magister sententiarum; merito se vngulae comparavit: *Quasi vngula vaporum habitationem meam: maxime, quia*

mè, quia sicut ex vapore concillij, & cęlesti influxu intra clausuram eius paruulus ille gignitur pisciculus; ita ex sanguine humore Virginis, Spiritu sancto cęlestius cooperante, conceptus fuit Christus intra virginei vteri concillium. Licet autem paruulus esset corpore, magnus tamen erat virtute, iuxta illud Angeli ad Virginem: *Hic eris magnus*: quę verba etiam idem Gabriel de Baptista dixisset, longę tamen aliter, quàm de Christo: de illo enim inquit: *Erit magnus coram Domino*: de Christo autem: *Erit magnus*: scilicet Dominus, iuxta illud Davidis: *Magnus Dominus, & laudabilis nimis*: longę autem maius est magnum esse Dominum, quàm magnum esse coram Domino: vnde D. Bernardus verba illa expendens ait: *Bene magnus, quia filius Altissimi merebitur appellari. an non magnus, cuius magnitudinis non est finis? & quis magnus, aut David, sicut Deus noster? Plane magnus, quia tam magnus, quàm Altissimus: & quidem cum æqualis esset Patri, Apostolo dicente: Non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo: non poterat non esse magnus, vt his verbis eleganter dixit idem Bernardus: Altissimus Deus Pater, quauis omnipotens sit, non potuit tamen vel æqualem sibi condere creaturam, vel inæqualem sibi gignere Filium: ne autem quispiam magnitudinem illam saluò iudicaret eximia infantilis corpusculi breuitate quidpiam minui, S. Pater Augustinus dixit: Cuncta secula ordinans de sinu Patris hodiernum diem consecrans in vtero matris, ita magnus in forma Dei, breuis in forma serui, vt nec ista breuitate magnitudo illa minueretur, nec illa magnitudine breuitas ista premeretur. Verum, quia non solum erat magnus, in quantum Deus, sed in quantum homo, vt verba Angeli satis indicant loquentis de futuro: *hic erit magnus*: idem sanctus Doctor subiungit: Bene ergo hic erit magnus, qui magnus homo, magnus Doctor, magnus Propheta, magnus sacerdos, magnus redemptor. Deinde ad Virginem se conuertens hæc melliflua ab eius*

ore verba prodierunt: *Et tu quidem, o Virgo, paruulum paries, paruulum nutries, paruulum lactabis, sed videns paruulum, cogita magnum, quia magnificabit eum Dominus in conspectu Regum, ita vt adorent eum omnes Reges, omnes gentes seruiant ei: ac tandem ad nos omnes sermonem dirigens in hunc modum nos alloquitur: Magnificetur à nobis paruulus, magnus Deus, quos vt faceret magnos, factus est paruulus, & studeamus effici, sicut paruulus iste.*

Vt magnitudinem hanc non nihil illustremus, placet in medium producere illud, quod Plutarch. libr. 2. de fortuna Alexandri commemorat: ait enim, quod cum *Strabonem* obseruans insignes quosque pictores, & sculptores mirum in modum in exprimenda ad viuum Alexandri effigie elaborasse, in hunc modum ad Regem alloquutus est: *Mecum ipse, & Alexander, insignem statuam in nominis tui gloriam, & honorem affabrefacere cogitauit, quæ ob materię incorruptibilitatem, æterna, ob fundamentorum profunditatem, immobilis, ob magnitudinem molis, imæsa, ob singularis formę pulchritudinem oculis intuentium sit pergrata: vt autem tantum opus perficiam, non aliam elegi materiam, quàm montem Athon, cuius pedes, & caput ita quidem aptabo, vt hoc cœlum illi mari contingat: in manu eius dextera ingentem coucham apponam, in qua magna aquarum copia confluant; in sinistra vastissimam ciuitatem ad multorum ciuium protectionem iocabo. Nouit quidem Alexander opus illud, naturę, & artis facultatem longe superare, & idèò tanquam futilem pollicitationem illam spreuit: verum, quod nec naturę, & artis vires superat, in mysterio Incarnationis, gratia nouit attingere; mons enim excelsus est beata Virgo, Dauide dicente: *Fundatur exultatione vniuersę terrę, mons Sion: & Isaiã: Erit preparatus: mons domus Domini in vertice montium: est etiã aptè significata per montem Athon, quia mōs sanctus interpretatur, & quia**

Psal. 47. Isaiã 2.

Solin. apud
Bercorium.

& quia mons est in Macedonia altior,
quam locus, unde imbres cadunt, ut au-
ctor est Solinus, id referente Bercorio lib.
12 in suo reductorio morali cap. 35. qui &
addit, umbram huius montis usque ad
Insulam Lemnon in forum oppidi Myrine
nomine porrigi, quod per sex, & octogin-
ta millia passuum ab eo distat: quæ om-
nia, quam bene in Virginem conveniant,
cum & ipsa sit altior celo, & protectionis
eius umbra ad longissimas regiones se
extendat, facile cernimus. Ex materia
ergo huius montis, ex purissimo sangui-
ne Mariæ, animata illa statua, omni ad-
oratione digna, Iesus redemptor noster
prodiit: materia quidem, ex unione ad
Verbum, incorruptibilis: *Non dabis san-
ctum tuum videre corruptionem: duratione
æternus: Christus autem manet in æternum:*
Tob. 12.
Malach. 3.
Ierem. 23.
Psal. 44.
1. Cor. 11.

Psal. 15.

Tob. 12.
Malach. 3.
Ierem. 23.

Psal. 44.

1. Cor. 11.

Sexta Syn-
nodo.

D. Damasc.

Ceterum, ut ad Christi recens conce-
pti paruitatem redeam, illud; tamquam
Catholicæ fidei dogma suppono, mate-
riam, quam beata Virgo ad Christi con-
ceptionem subministravit, purissimum
eius sanguinem fuisse, ut expressè habe-
tur in sexta Synodo actione ii. in episto-
la Sophronij, & D Damasceno lib. 3 fidei
cap. 2 dicentes: *Filius Dei contraxit sibi ipsi
ex castissimis, & purissimis sanguinibus Virgi-
nis carnem animatam animal rationale.* Hoc
supposito, reperio quosdam non infimi
nominis Doctores, asserentes sanguinem
illum quem exhibuit Virgo, cordialem

fuisse, qui ad verum, seu matricem eius
descendens, sufficiens materia concipien-
dæ proles existit: ita Albertus Magnus
super missus, & Henricus Ordinis Prædi-
catorum, auctoresque grauiissimi, qui ser-
mone de Annunciatione docet, quod ex
sanguinis cordialis fonte profluunt qua-
tuor rivuli sanguinis, circumstantes ad
modum crucis: nam secundum Natur-
les, cor ipsum inferius duas habet conca-
uitates, vnam ad partem dexteram, &
aliam ad sinistram, quarum vnaquæque
duplex habet foramen, ad quod ex corde
sanguis emittitur ad corporis membra:
cum igitur salutationem ingereret Gab-
riel Archangelus, ceterè superueniente
Spiritu sancto cor illud virgineum tanto
gaudio, & amoris dulcedine statim exul-
tauit, ut instar rosæ vernantis se mirabi-
liter dilataret; atque in eius dilatatione
fluxerunt hi fontes sanguinis purissimi,
instar auri in fornace, quod conflatum
defluxit in virgas aureas, stillavitque san-
guis ille sacratissimus in locum natura-
lem conceptionis, qui dicitur matrix: de
quo, operante Spiritu sancto, formatum
fuit humanum Christi corpus. Eandem
doctrinam docuit Pomerius libr. 1. p. 7.
qui & illam coelitus fuisse reuelatam ex
Alberto Magno commemorat. Verum
quia Angelicus Doctor loquens de ma-
teria, ex qua Christi corpus fuit genera-
tum, ait: *Ad naturalem modum generationis
eius pertinet, quod eius materia, de qua corpus
eius conceptum est, sit cõformis materie, quam
aliæ femina subministravit: ideo doctrinam
horum Doctõrum cum grano salis intel-
ligendam arbitror, ut non intendam to-
talem materiam, quam subministravit
Virgo ad corporis Christi formationem,
in eius vtero factam, sanguinem cordis
fuisse, sed partialem tantum; ita ut eos
aliquid purissimi sui sanguinis ad Christi
conceptionem cõtribuerit.* Ad quod ma-
gis illustrandum observare oportet, quod
cum B. Virginem angelicus sermo con-
turbavit, dicente Luca: *Turbata est in ser-
mone eius: timorem quendam concepit, ut
verba*

Albertus
Magnus.

Pomerius.

verba ipsius Angeli satis indicant: *Nati-
meus Maria: vigente autem timore, natura
ipsa, ut allolet, sanguinem misit ad fou-
endum cor Mariae; deinde verò cum au-
ditus illis angelicis verbis timorem ab ea
depellentibus prae eximio gaudio exhila-
reteret, continuo cor eius dilatari coepit,
& sanguis, qui ad illud confouendum
ascenderat, ad inferiora loca descendit;
ex quo aliqua pars in matricem decidit,
quae cum reliquo sanguine, qui alioquin
ad eundem locum confluerat, materia
exstitit, ex qua factum Christi corpus af-
formatum fuit, ut voluit Albertus mag-
nus, ac reliqui praecipui Doctores: Est e-
nim certum ad conceptionem proles, san-
guinem ex vno loco alium moueri; vnde
D. Thom. 3. p. suae tunc dixit, in con-
ceptione corporis Christi tria esse consi-
deranda, motum localem sanguinis ad
locum generationis; secundo, formatio-
nem corporis ex illi materia; tertio, augmē-
tum quo perducitur ad quantitatem per-
fectam. potuit ergo moueri sanguis ex
corde ad matricem. Ne autem in natura
incalabilis huius formationis vestigium
aliquod deesset, creauit auctor naturae (id
referente Aristotele) celebrem quandam
auiem in Arabia, cui nomen est Ormo-
megia, vel, ut ab aliis appellatur, *auis regia*,
quae non aliter prolem concipit, quam
emittens partem aliquam sanguinis cor-
dis sui ad matricem, vbi absque vlla praec-
edente commixtione maris & foeminae,
solo vitali calore ac caelesti influxu, fetus
eius concipitur, & generatur. Ad nullum
sane in hi videtur generosa haec auis. B.
Virginem delineasse; illa quidem auis, *re-
gia* dicitur, Maria ex regia profapia oritur,
Ecclesia canente: *Regali ex progenie Mariae
exorta resurgit*; illa masculinum nesciens con-
cipit, Maria vitum non agnoscens, sacram
producit prolem, iuxta illud *Isaiae: Ecce
Virgo concipiet*; illa sanguinem cordis emittit
ad matricem; ut materiam foetus submi-
nistret; Maria partem sanguinis cordis
sui ad vterum emisit, ut ex eo tamquam
ex matricia lacrum Christi corpus forma-*

retur: fuisse autem conueniens & rationi
congruum, ut Marianum cor aliquid ex
purissimo suo sanguine ad id impertiret,
illa congruitatis ratio haud difficile sua-
det, quod cum Christus Dominus fuerit
nobis datus, non ex meritis nostris, sed ex
mera gratia, & ex ardentissimo Dei amo-
re, iuxta illud *Ioannis: Sic Deus dilexit mun-
dum, ut filium suum unigenitum daret*: oport-
tebat, ut sicut illius conceptionis actuum
principium erat spiritus sanctus, qui in-
ter diuinas personas solus personaliter est
amor; ita & materiale principium partim
esset sanguis à corde, amoris officina, de-
scendens, & vbi praecipue residet & domi-
natur amor: vnde vbi vulgata nostra le-
git: *Flos de radice eius ascendet*: Chaldaeus
transfert: *Christus de filiis filiorum cre-
scet*: alij ex Diui Hieronymi doctrina, dicentis
Iesè significare incendium, vertunt: *flos de
trunco incendij ascendet*: quo non obicure
significatur, principia, ex quibus prodiit
factum Christi corpus, amoris incendio
flagrare; atque hinc est B. Virginem vera-
cius, quam reliquae matres, Christo Do-
mino dicere potuisse: *filius uteri mei*, &
cordis mei; vteri quidem, quia in vtero
meo ex materia, quam reliquae matres
subministrare solent, te concepi; cordis
verò mei, quia partim ex sanguine puris-
simo ab eo defluente, corpus tuum effor-
maui.

Hinc etiam duplex venit abiiciendus
error, circa Christi conceptionem: primus
est, cuius meminit D. Thomas, & quem
miror Galatinum defendisse lib. 7. de ar-
canis catholicae veritatis, vbi ut carnem
Christi tam in se, quam in suis parentibus
omnino faciat a peccato, eiusque debito
liberam, asserit, Deum in Adamo particu-
lam quandam substantiae eius designa-
se, & quasi separasse, ut omnino esset à le-
ge peccati praeseruata, eamque usque ad
B. Virginem, per omnes sibi succedentes
progenitores eius, integram fuisse trans-
sulam, ut ex illa, purissima Christi caro
formaretur. hanc falsam opinionem ex
eo refellit D. Thomas, quod caro Christi

Ioan. 3.

Isai. 11.

D. Hie. ibid.

D. Tho. 3. p.

q. art. 6.

Galat. lib. 7.

cap. 4.

D. Tho. 7b

pp non

D. Tho. 3. p. q. art. 1.

Arist. lib. 5. de hist. ani.

Isaia in uita. Mariae

Ibid.

Cat. 3 p. 9.
31. art. 3.

Luc. 1.

Isai. 26.

D. Pet. Chry-
sol. serm. de
Annunt.

Psal. 131.
S. Iren. li. 3.
cap. 27.

Psal. 109.

non fuit formata ex aliqua materia, quæ
esset actu pars corporis virginis, sed ex ea,
quæ erat pars in potentia, hoc est, de tan-
guine, quia sanguis est potentia caro. Se-
cundus, & magis perniciosus error, fuit
illorum, quorum meminit Caietanus, qui
asserunt Christum Dominum concep-
tum fuisse in corde Virginis: quem erro-
rem aperitissime expugnant verba Gab-
rielis ad Mariam dicentis: *Eccc concipies
in utero, & paries filium*: notanter quidem
dixit *in utero*, tum ut ostenderet hanc Chri-
sti conceptionem non fuisse spiritualem,
aut metaphorice, in star illorum qui di-
cebant: *A facie tua Domine concepimus, &
quasi parturivimus, & peperimus spiritum sa-*
lutis, sed veram & corporalem; tum ut in-
dicaret, non fuisse apparentem, aut fan-
tasticam, prout observavit D. Petrus
Chrysológus dicens: *In utero, dixit Ange-*
lus, ut conceptus esset veritas, non figura, ut
partus esset proprietas, non imago; ut sicut Deus
verus de Deo vero natus est, sic de vero concep-
tus veritas humani corporis nasceretur: tum
ut expresse doceret hanc Christi concep-
tionem in loco naturali Virginis fuisse,
in quo humana proles ab aliis matribus
concipi solet: tum tandem ut alluderet
partim ad promissionem illam factam
Dauidi: *De fructu ventris tui ponam super se-*
dem tuam: in qua, ut adnotavit S. Irenæus,
sermo non est de ventre ipsius Dauid, cum
vir non dicatur de ventre suo generare,
sed de ventre B. Virginis ex Davidica pro-
genie oriundi: partim ut alluderet ad ver-
ba ipsius Dauidis in persona Dei Patris
dicentis: *ex utero ante luciferum genui te*.

Est enim singularis sympathia, ac mira
proportio inter æternam à Patre, & tem-
poralem à matre Christi generationem:
nam præterquam quemadmodum illa in
utero Patris: ita hæc in utero Virginis
fuit: sanè sicut illa exstitit absque matre,
ita & ista absque humano patre; & sicut
illa fuit cum integritate genitoris, ita &
hæc salva semper manente integritate
Genitricis, & sicut per illam genitus est
Dei filius consubstantialis Patri, etiã per

hanc prodiit idè consubstantialis matri, hæc
est, ex substantia eius, humana carne indu-
tus: & sicut Deus Pater genuit filium suum,
volens & cõplacens, ita B. Virgo volens,
& salutationi Angelicæ consentiēs, Chri-
stum Dominum concepit, dicens: *Eccc ancil-*
la Domini: fiat mihi secundum verbum tuum:
& sicut ibi à Patre procedēs pulcher ad e-
dualit, ut à Paulo appelletur: *Splendor glo-*
rie, & figura substantiæ eius, ita hic tanta
pulchritudine decoratus ex materno utero
prodiit, ut à Dauide vocetur: *Speciosus*
forma præ filiis hominum: & sicut ibi per æ-
ternam generationem filius Dei Rex præces-
sit, diuinitatis diademate coronatus, ita
per temporalem conceptionem ex thalamo
virginis egressus est, regia illa corona re-
ditatus, de qua Salomon: *Videte filie Sion*
regem Salomonem in diademate, quo coronauit
illum mater sua: & quemadmodum celebrata
æterna filij Dei generatione, cõtinuò pro-
ductus est Spiritus sanctus, sic facta tẽpo-
rali Christi generatione, mox per specia-
lia dona productus fuit Spiritus sanctus
in animis Elisabeth, & Ioannis Baptistæ,
sacro Euangelista dicente: *Et exultauit in-*
fans in utero eius, & repleta est Spiritu san-
cto Elisabeth: ac tandem sicut cõceptio illa
Christi æterna, sancta fuit & immacula-
ta, ita & hæc temporalis, omnis maculæ
expers, miram sanctitatem redoluit, ut nõ
obscure significasse mihi videtur Isaias,
cũ dixit: *Accessi ad Prophetissam, & concepit,*
& peperit filium. Prophetæ quidem non à
se ipsis, sed à spiritu sancto afflati, futura
vaticinantur, D. Petro dicente: *Non volun-*
tate humana allata est aliquando prophetia, sed
Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei
homines: cum ergo Maria fuerit hæc Pro-
phetissa, quæ concepit, D. Basilio dicente:
Quod Maria prophetissa fuerit, ad quam proxi-
mè accessit Isaias per pronotionem spiritus, me-
mo contrãdixerit, quis sit memor verborum Ma-
rie, quæ propheticè afflata spiritu, locuta est:
Magnificat anima mea Dominum: conse-
quens est diuino spiritu afflata, Christum Do-
minum concepit, ut & Angeli verba sa-
tis contestantur: *Spiritus sanctus superue-*
nit

in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: sancta ergo & immaculata fuit eius pro-
lis conceptio. Ceterum mirabilia quae in
illa effugiet, commemorare incipiamus.
illud primo loco & numero, obiectatio-
ne dignissimū, nimirū Christū Dominū,
per temporalem generationē, vultu-
mū ex materno utero nobis prodisse,
quā per aeternam, à Patre processerit:
per hanc enim purus Deus euasit confu-
sionalis Patri, per illam verò carne in-
dutus, ex utero matris exiit; est autem
manifestum, vilius humano generi ex-
tulle Verbum caro factum, quā carnis hu-
manæ expers, prout à Patre produit.

Ut tamen reliqua mirabilia, quae in sa-
cerdota hac Christi conceptione efful-
sunt, breui sermonis eloquio detegamus,
placet pulchra antithesim, seu contrap-
ositionem inter Christi, & Antichristi ge-
nerationē, in medium producere. In pri-
mis ab Angelo benedicta nominatur ma-
ter Christi: *Benedicta tu in mulieribus*; mater
autem Antichristi diuino oraculo male-
dicta appellatur, vt refert S. Brigitta lib.
suarum reuelationum dicens: *Antichristus
nascetur ex maledicta femina, simulan-
te se
sperare spiritualia.* Ioan Damasc. de B. Virgi-
ne, ait, in templo praesentata & educatam
in consortio aliarum Virginum, ac sacris
orationis, & lectiois exercitiis vacan-
te: de matre autem Antichristi refert Alber-
tus Stadenſis ex reuelatione facta S. Hide-
gardi, in deserto, inter nefandissimos ho-
mines enutriendam, ac diabolicis artibus
imbuendam: Christum Dominum ex no-
bilissima Dauidis familia, ortū, satis vti-
que comprobāt angelica illa verba: *Dabit
ei Dominus Deus sedem Dauid patris eius:*
Antichristus autem ex vilissimis parenti-
bus oriundus colligitur, ex Daniele 7. vbi
Antichristū vocat *cornu paruum*, hoc est,
ex sordidis, & obliuiscitis ortum, vt
obseruauit Magister Maluenda lib. 2. de
Antichristo: Christum conceptus ex matre
virgine, iuxta vaticinium Isaiæ: *Eccce Virgo
concepit: Antichristus verò concipiendus
ex matre fornicaria, vt tradit D. Damasc.*

in hac verba: *Verū homo ex fornicatione
parietur, atque omnem sathanæ alſitum susci-
piet: quod idem docuerunt Ephraem Syrus S. Ephraem.
serm. de Annunc. & Hippolitu Martyr Syrus ser. de
de consummatione mundi: Christus Do-
minus conceptus à Spiritu sancto, Anti-
christū verò concipien- dū ab incubo Dec-
mone, auctor est Card. Bellarminus lib 3
de Rom. Pontif. cap. 12 ad Christi conce-
ptionem virtus Spiritus sancti in Mariā
copiosissime se infudit, angelo dicente:
*Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus
Altissimi obumbrabit tibi, in conceptione
verò Antichristi nequitia Diaboli in ma-
trem eius superueniet: vt enim tradit sa-
pientissimus Rabanus: in ipso conceptionis
initio diabolus simul introibit in uterū matris
eius, & ex virtute Diaboli conſonebitur, con-
cumbetur, & virtus Diaboli super eam erit
tandem concepto Christo Domino con-
ceptus fuit Saluator Noſter, concepto au-
tē Antichristo reuelabitur homo peccati, &
filius perditionis, vt loquitur Apostolus.
Quanto autem Christi cōceptionem An-
tichristi generationi dissimiliore intueor,
tantō Alexandri Magni cōceptionē quo-
ad nonnullas eius circumſtancias Christi
conceptioni similem magis reperio. Pla-
tarchus loquens de Olimpiade, magni A-
lexandri matre, ait: *Viſus est, lome tonante,
venter ſuus de caelo tangi, itaque ex illa largi
ſucceſſum ignē, mox erumpens in flammam, pes-
ſus diſperſas diſſiparetur: deinde ſcribit, Pha-
lippum Alexandri patrē vidisse in ſomnis,
vxo- ris vterum ſigillo conſignatum, cuius
ſculptura imaginem leonis referebat, nec
non etiam iuxta Olimpiadis lectum dra-
conē expectantē, ac tandē Alexandrum
louis filium vocatum & habitum tradit
Q. Curtius de rebus geſtis. Hac omnia ad
Christi Domini conceptionem haud dif-
ficile erit conuertere; nam ſi Olimpiadis,
Alexandri matris viſus est venter de cae-
lo tangi, certē virtus Altissimi vterū Vir-
ginis tangens, mirificē illum ſaecunda-
uit, vt verba ſponſae non obſcure indicāt:
*Et ad tactū eius inuēniuit venter meus: quod
ſi ex tactu illo produit copioſiſſimus****

- ignis in flammis erumpens; non secus ex virgine thalamo egressus est Deus noster, qui ignis consumens est, & qui dixit: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi ut accendatur?* deinde, si Olympiadis venter sigillo vitus est consignatus, Mariæ venter excellentiori illo integerrimæ virginis sigillo obfirmavit spiritus sanctus: Rufus, si visa est in ventre Olympiadis imago leonis, adfuit quidem in vtero Mariæ non figura leonis, sed qui *vicit leo de Tribu Iuda*, Christus Saluator noster: & si ibi Philippus vidit iuxta lectum Olympiadis horribilem draconem assidentem, & quasi partui illius invidentem, ad eundem modum Ioannes lib. suarum revelationum sibi ostentam commemorat B. Virginem, cuius partui deeerimus draco insidiari cupiebat: postquã vidit draco, quod proiectus esset in terram, persecutus est mulierem, quæ peperit masculam: ac tandem si Alexander iouis filius (qui *inuans pater* interpretatur) falsò nuncupabatur, Christus Dominus filius Dei Patris naturalis omni modo veraciter nominatur, iuxta verba Angeli, & *filium Altissimi vocabitur*. Ad hæc memini Iustinum martyrem in dialogo cum Triphone dixisse, Deum esse cætrum quod ubiq; est, eius tamen circumferentiam nullibi esse: est enim tanta eius immensitas, ut in omnibus rebus sit, & à nulla comprehendi, aut inter certos limites coarctari possit: nihilominus tamen illud mirabile videre est in hac sacra Christi conceptione, quod quem cœli cœlorum capere non poterant, ipsa Virgo suo gremio contulerit, immensoque illi centro circumferentiam apposuerit, Ierem. dicente: *Famina circumdabit virum*, dum intra septa virginis vteri sui Dei immensitatem ac maiestatem conclusit, quod valde mirabile esse, nemo sanæ mentis inficiabitur: maxime si & aliud stupendum opus, quod inde ortum habuit, attenta mente perpendat. Olim quidem immensum mare semperiternæ Deitatis absque limite & termino, tumentibus sævæ fluctibus peccatores inundabat: in Marianum tamen vterum ingredias inundantes illos sævæ iracundiæ fluctus coercens, iam peccatores non absorbet, nec eos exundat: quipotius præfixum habet terminum, ne ulterius progrediatur, naturam scilicet humanam, quæ ad misericordiam illum alliciens ac movens ait: *Vsque hæc venies, & non procedes amplius*, & *huc confringes inmentes fluctus tuos*: hoc erit litus tuum; nepe humanitas tua, cuius minime oblivisci potes, nec ab ea oculos removere, cum indissolubili hypostatice & unionis vinculo intime illam tibi copulaveris. His mirabilibus aliud insigne D. Bernardi subiiciam, quod in sermone super signum magnum his verbis scripsit: *Ture istud molestissimum tædium, quo reliquæ omnes gravide sermo signa mulieres laborare noscuntur, sola non sentiunt, quæ magna, sola sine libidinosa voluptate consensit; unde & in ipso sue conceptionis initio, quando potissimum ceteræ mulieres miserabilim affliguntur, Maria tota alacritate montana contendit, ut Ellyabeth ministraret. Ac tandem (ut paucis multa sacræ huius conceptionis mirabilia complectar) D. Chrysologi elegantissima verba serm. 2. de Annunc. in medium producam: *Ecco concipies in vtero*. D. Pet. Chy. bene concipies, quod caro nescit, quod conditio sol. Ierem. a. le. non habes, non admittis natura. quis ante ad fructum peruenit, quam terra laborem sentiat, & sudorem? quis ante poma carpit, quam plantæ suam tribuat, & impendat industriam? quis præter viam ad vllam peruenit mansionem? quis præter naturam, naturæ suscipi incrementum? B. Virgo: & bene B. Maria: quæ præter generandi curas, præter materni doloris fastidia, tandem germen peruenit ad gloriam. Ad extremum, ut iam finem dicendi faciam, sequentia verba: *Et paries filium*, non nihil illustrare oportebit. Equidem quia conceptio Beatæ Virginis futura non erat instar illarum, quarum meminit Isaias, inquit: *Venerunt filij vsque ad partum* Isai. 39. & *virtus non est partendi*: ideo apposite factis Angelus subiunxit ad verbum *concepies*, illud aliud, & *paries*, ut significaret partum eius non abortivum, sed in columm.*

Deuter. 4.

Luc. 12.

Apoc. 5.

Apoc. 12.

Luc. 1.

Iustin. Mart.

Iy dial. cum

Triphon.

Ierem. 31.

mem in lucem feliciter edendam fore. Quodum autem loquendi & stylum, & ordinem mutauerit Gabriel Angelus, ut cum dixisset Zacharia: *For tuus pariet tibi*. B. vero Virgini non addiderit verbū tibi, sed absolute dixerit *paries*; at bitror, ni fallor, rationem fuisse, quod probè agnouit Virginem parituram filium non solum sibi, sed communi totius orbis saluti. Ea quidem pij ac generosi animi commendanda conditio, ut commune bonum præferat peculiari emolumento. Inueniens quandoque homines quosdā sibi soli tantum natos, aliorum commodum prius despicientes; secus autem B. Virgo peperit filium, non sibi soli, sed omnibus nobis. nam quemadmodum in plateis, & quandoq; in plateis ciuitatis fontes scaturire solet, ex quibus quisque profuso haurit aquam ad bibendum, ad abstergendum sordes, & alios similes vsus, in qualibetque hora porrigit tibi fons aquas, quoniam semper per fistulas manat; ad eundem modum B. Virgo fons est vberimus veluti per aureos canales aquam benedicti ventris tui, hoc est, filium diffundens, cunctis bibere, vel suas sordes mundare volentibus. Et quemadmodum vrbis Roma, Patria vocatur communis omnium hominum, quoniam recurrentes ad Pontificem, luminum Ecclesie pastorem, benignissime recipiuntur Aethiops, Græci, Barbari, Indus, denique omnes nationes in Christi Vicario confugium habent, & protectionem reperiunt, ingressus que ad eum nemini interdicitur, non secus B. Virgo instat patrie communis cuncto: suscipit, pro omnibus exorat, omnibus filium suum exhibet, quoniam peperit filium non sibi soli, sed omnibus. Regius Psaltes tantam B. Virginis miratus erga omnes charitatis magnitudinem, in eius commendationem cecinit Psalm. 86. *Gloriosa dicta sunt de te Ciuitas Dei*. quænam autem sunt illa, mox commemorans, in persona Virginis ait: *Rabab & Babylonis scientium me alienigenæ, & Tyri, & populus Aethiopia.*

hi fuerunt illi, hoc est, omnes peccatores quantumuis a Deo sint alienati quantumuis Tyri, & Aethiopum instar vixerint, quantumuis denigratæ fuerint facies eorum super carbones, quantumuis innumeri, accedant in suis tribulationibus orem imploraturi, fores inuenient patentes, hoc est, B. Virginem paratissimam ad eorum subuentionem vnde Dauid inquit: *Nunquid Sion dicet*, hoc est, B. Virgo, *homo, & homo natus est in ea?* minime quidem; neququam erit apud eam acceptio personarum, sed quantumuis plurimi occurrant ad hanc ciuitatē, nullū non recipiet, neminem abiiciet, quoniam *Deus Altissimus eam fundauit*, ut omnibus vnicum esset refugium; in impetrandis etiā beneficijs non erit morosior, aut cum supercilio ager, sed cum maximo gaudio eodem regio Vate dicente: *Sicut Letaniā omnium habitatio est in te*, aut sicut Hebraice legimus: *omnes scaturigines meæ in te*; hoc est, fontes mei per te, o mater mea, cunctis hominibus salubres aquas propinabunt, quā vberimam ad bibendum, & ad eorum abluendas scelerum sordes. Præterea obserua, quo pacto vtrique coniunxerit Angelus: *concepit, & paries*, quasi duo per se distincta beneficia, nempe conceptum, & partum; & metitō, quoniam dare prolem in ventre, siue foetum, ingens Dei beneficium est, ceterum concedere proles partum, multo cumulatius. Hoc aduertant foeminae grauidæ, & carum viri, caueantque ne eorum peccata infantes de vtero transferantur ad tumulum, iuxta illud: *Fuissem quasi non essem, de vtero translatus ad tumulum*. Vellem quæretæ a parientibus, quorsum crebro foeminae patiuntur abortum? ego proculdubio causas mecum sapius exquirens, id genus calamitatis peccatis parentum tribuendum esse censui. & quidem quemadmodum tiste est spectaculū videre ex arbore floribus onusta, mox flante Aquilone flores decidere, & optato fructu fraudari; ad eundem modum malum & commiseratione dignum specu-

Ibid.

Iob. 10.

Fructum est, foeminam grauidam, ante fructus perfectionem in ventre, & cum vix in flore est, foetum intra ventris claustra interire. Si autem queras: quis florem in terram deiecit, aut eum ante tempus immature demersit? respondebo, haussit Aquilone, hoc est, peccata parentum fuisse causam abortus, vt apud lobum testatur Eliphaz Themanites, dicens de peccatore; *Laedet quasi vinea in primo flore botrus eius, & quasi oliua proiciens florem suum: certum est, per botros & per flores intelligi filios hominum peccatorum quos immaturos aufert Deus ob peccata parentum; & quemadmodum apud isaiam: Dominus ait: Triste & miserandum esse, videre frumentum in agro natum, viridem, & cum aliquantulum creuerit in herbam, ante messem totum efflorescere, ac immaturam perfectionem germinare, ramulosque falcebus praecidi; ad eundem modum lugubrem ac miserabilem euentum putauerim, cum foemina vterum pregnantem gerente & immaturum fructum intra viscera sua continente, immatura mors superuenit, falce sua illum metens ante, quam maturefeat, & in lucem prodeat. Igitur pro viribus parentes operam nauent, ne eorum proles, anima simul & corpore pereat, vt tempore, quo foemina grauida existit, piis actionibus vacent, & ad Dominum ex toto corde conuertantur. Tradit Plinius, *Lustiniam* auct, solum tempore quo foemina super ova incumbit, edere suauissimum cantum, cum tamen reliquo totius anni tempore ab omni cantu se abstinens sileat, ad canendum tamen non aliud quam proles amor cogit; non secus, cum foemina grauidatur, ad praecauendum infelicem foetus abortum, diuinæ laudis cantibus vacare debet, crebro repetens Angelicam illam cantilenam, quam Gabriel ei cecinit:*

Ave Maria, vt filiam Dei conciperet: cui sit honor & gloria in saecula saeculorum.

Amen.

HOMILIA XV.

Post prolata illa verba: *Ecce ancilla Domini: celebratas fuisse nuptias in virgineo Maria thalamo inter Verbum diuinum, & naturam humanam, ostendimus, variisque modis, hanc nuptiarum metaphoram illustramus.*

ERBI diuini Incarnationem, seu illius cum natura humana hypostaticam vnionem frequententer Ss. Patres nuptiis comparasse reperio: D. enim Augusti, in illa verba Psalmi: *Tamquam sponsus procedens de thalamo suo: de Christo Domino ex virgineo vteri thalamo egrediente illa interpretans, ait: Ipse procedens de vtero virginali, vbi Deus natura humana, tamquam sponsus sponse, copulatus est: & B. Laurentius Iustin. lib. de casto connubio ait: Verbum sponsum, caro sponsa, virginitalis vterus thalamus est: & latius D. Gregor. homil. 38. in Euang. vbi haec praecelara scripsit: *Deus Pater, Deo filio suo nuptias fecit, quando hunc in vtero Virginis, humanae naturae coniunxit, cum Deum ante saecula fieri voluit hominem in fine saeculorum: sed quia ex duabus personis fieri sceler nuptialis ista coniunctio, absque hoc ab intellectibus nostris, vt personam Dei, & hominum redemptoris nostri Iesu Christi ex duabus personis credamus vnitam: haec tamen magnus Gregorius. Merito hi Patres mirabilem hanc Verbi diuini cum natura humana & ineffabilem vnionem cum nuptiis, seu sponsalitiis componunt. Nam si rem alitius perpendamus, nihil certe eorum quae in Principum felicissimis conubiis, & sponsalitiis concurrere solent, in hoc sacro Verbi diuini cum natura humana coniugio desideratur: sicut enim matrimonium Principum antecedere solent sponsalitia, seu, quod idem est, de incundo connubio**

Deb. 15.

Psal. 36.

Psal.

D. Aug. sup. Psal. 12.

B. Laur. Iust. lib. de casto connubio c. 9. D. Greg. ha. 38. in Euang.